



Madis Tapupere
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Teie: 25.04.2024 nr 9-1/1168-1

Meie: 13.05.2024 nr 13-4/24/1960-2

Vastus "Avalike pilveteenuste kasutuselevõtu kontseptsioon ja tegevuskava" tööversioonile

Täname dokumendi saatmise eest.

Mõistame dokumendis käsitletud muret seoses koostöö ja vastutusega IT-maja ning teenuseomanike vahel, eriti seoses avalike ülesannete andmete töötlemise ja küberturbe nõuetega. Küll aga ei anna kontseptsioon selget arusaamist, millist probleemi täpsemalt soovitakse lahendada. Oleme nõus, et ühtse kava ja juhiste, kuidas vajalikke aspekte ja riske arvestades tõhusalt pilveteenustele üle minna, olemasolu võib olla tarvilik. On oluline, et plaan oleks sealjuures üheselt arusaadav ja konkreetne.

HTM on juba alustanud liikumist pilveteenustele ülemineku suunas, MFNi nõue on olemas. Need rakendused, mis meil tänasel hetkel juba eksisteerivad, ei pruugi kõigi aspektide poolest vastata pilvekõlblikkusele, ent suundumus on olemas ja rakendame juba põhimõtteid seal, kus see on võimalik. Lisaks on meil võimalus osaleda GEANTi "Open Clouds for Research Environments" pilveteenuste raamistikus, mis võimaldab haridus- ja teadusasutustel hankida pilveteenuseid, alustades serveriruumist kuni komputatsiooni ressursini erasektori pakkujatelt.

Lugedes dokumendis mainitud kesksete osapoolte ootusi, nõustume, et organisatoorsete võimekuste arendamine avalike pilveteenuste kasutamiseks saab olla kasulik. Küsimus, kes tegeleb eestvedamisega, vajab täpsustamist: kas RIT kui keskne kompetentsikeskus võtab selle ülesande enda kanda või on see meie enda kohustus vajalikku võimekust arendada?

Tegevuskava järgselt on "Personaalse nõustamisteenuse korraldamine" planeeritud 2025 Q2 – 2026 Q4, aga dokumendist jääb selgusetuks, milline on tegevuse täpne sisu? Siit tulenev probleem: kui tegevus toimub ajakava järgselt, võib juhtuda, et selleks ajaks, mil teenus on valmis ja kõlblik teistele IT-majadele konsolideerimiseks, võib keskkond olla muutunud. Kui täna teeme süsteeme pilvekõlblikuks ja see näib meile sobivat, kuid hiljem ilmneb, et midagi oleks pidanud tegema teisiti lähtuvalt väljatöötatust, siis kas ja kuidas peaksime seda täna juba ette nägema ja arvestama?

Täpsustavad tähelepanekud:

1. Milline on lahendatav probleem või eesmärk? Ülesande püstitus vajab selgitust.
2. Mis probleemi see lahendab riigipilve vaates kui räägime avalikust pilvest?

3. Tsiteerides kesksete osapoolte hetkeolukorra ja ootuste rubriigist: *“Samuti on vajalik hakata arendama organisatoorseid võimekusi (praktilised oskused ja kogemused, töökorraldus) avalike pilvteenuste kasutamiseks.”* Kes seda osa hakkab vedama, RIT kui tulevase keskse kompetentsikeskusena? Kas see on konsolideerimise tulemus või me ise hakkame seda võimekust omapäi õppima?

4. Kas kõik õiguslikud ja seaduslikud aspektid on arutatud läbi, eriti kui tegemist on andmekeskuste asukoha, andmetele ja logidele ligipääsu ning muude sarnaste küsimustega?

5. Kas soovitud eesmärk on liikuda avalikku pilve või jääb meile valida kolme variandi vahel - riigipilv, privaatpilv ja avalik pilv, mille vahel saame ise valida? HTM-i IT-strateegias näeme ette, et soovime tuua oma IT-süsteemid enda andmekeskustesse ning samuti pakkuda seda võimalust ka allasutustele. Allasutustel oleks võimalik vastavalt konkreetsetele reeglitele ja standarditele tunda oma rakenduste osas suuremat turvalisust. Meie jaoks on oluline, et need süsteemid oleksid pilvekõlblikud ja oleksid paigutatud turvalisse andmekeskusesse. Riigipilve kaalume vastavalt vajadusele, kuid meil pole plaanis minna mujale kui meie enda andmekeskustesse.

6. Lähtume seisukohast, et jätkame oma IT-majas teenuste pakkumist ning oleme selleks soetanud vajaliku infrastruktuuri. Tulevikuplaanide kohaselt kaalume ka haridusasutustele võimaluse pakkumist meie enda andmekeskustes majutamiseks. Kas see tähendab, et peaksime loobuma oma senisest lähenemisest ja kaaluma teenuste liigutamist mujale?

7. *“Teenuseomanikel peab säilima vastutus tema avalikest ülesannetest tulenevate andmete töötlemise ja küberturbe nõuete täitmise üle. Selle vastutuse täitmisel tuginevad teenuseomanikud reeglina kompetentsile, mis on koondatud IT-majadesse. Seetõttu peavad muudatusettepanekuid tegema, adekvaatseid riskianalüüse koostama ja muudatuste ellu viimist juhtima IT-majad koostöös teenuseomanikega.”* Kas teenuseomanikud mõistavad igal pool ühtemoodi, kuidas nad peavad neid asju arvestama, et tagada edukas koostöö? Kas vastutus ja kohustus tagada kõigi aspektide nõuetekohane täitmine lasub meie, IT-maja, õlgadel?

“Kesksete teenuseosutajate vaates on praegune olukord, kus iga teenuseomanik teeb täiesti sõltumatuid valikuid, pigem murettekitav. Kuna puuduvad riigispetsiifilised teadmised ja soovitusel, siis on iga juurutus omamoodi jalgratta leiutamine.” Tundub, et siin avaneb võimalus koostööks, et leida lahendusi ning rakendada ühtseid lähenemisi ja praktikaid.

8. Kas on olemas ka konkreetseid samme millega peab iga IT maja arvestama? Millal ja kuidas hoida ennast kursis antud teemaga, et olla õiges infovahetuses vältimaks hilisemaid mittevastavusi?

9. Kokkuvõttes on välja toodud: *“Avalike pilvteenuste kasutuselevõtt on pikaajaline horisontaalne muutus, mis nõuab ümberkorraldusi nii tarkvara arendamises, organisatoorses korralduses, eelarve struktuuris aga ka kompetentside juhtimises. Sellise muutuse asjakohaseks kaalumiseks, õigeaegseks ettevõtmiseks ja selle elluviimiseks vajalikke ressursside eraldamiseks vajavad teenuseomanikud selgeid ootuseid ja suuniseid nii poliitikakujundajatelt kui ka neid IT kompetentsikeskusena toetavatelt asutustelt (edaspidi IT-majad). Eesti avalikus sektoris baastaristut puudutavate valikute tegemiseks on vajalik selgus, kuidas positsioneeritakse avalikke pilvteenuseid Riigipilve suhtes. Avaliku sektori IT baastaristu jääb kasutama erinevaid pilvetehnoloogiatel põhinevaid platvorme. Kontseptsiooni kohaselt nähakse avalikke pilvteenuseid ja Riigipilve kui samaväärseid alternatiive, mille vahel või koostöös peab iga teenuseomanik leidma endale sobiva.”* Lõik annab alust tõlgenduseks, et privaatpilv eraldiseisvana ei ole aktsepteeritav?

Kokkuvõtvalt, meil on seoses selle kontseptsiooniga mitmeid küsimusi, mis vajavad täpsustamist. Põhilise probleemina näeme, et rollid pole konkreetselt kirjeldatud (nt kes suhtleb kellega, kes vastutab konkreetsete ülesannete eest, milline protsess välja näeb), mis hetkel

tekitab segadust. Me hindame algatust luua hea juhend, mis aitaks rakendusi pilvekõlblikul viisil arendada. Mis puudutab majutust, siis soovime kasutada nii privaatset kui ka riigipilve.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Henry Kattago

varaküsimuste asekanstler

Lea Tuberik

735 0318

lea.tuberik@hm.ee